
SCENARIUSZ ZAJĘĆ LEKCYJNYCH:

Odpowiedzialność prawna nieletnich w świetle obowiązujących przepisów prawa

Czas trwania: 45 minut

Prowadzący: wychowawca klasy/ nauczyciel przedmiotu/ pedagog / psycholog

Cel operacyjny - Uczeń nabywa wiedzę dotyczącą odpowiedzialności prawnej nieletnich za popełnienie czynów zabronionych oraz poznaje prawa i obowiązki wynikające z ograniczonej zdolności do czynności prawnych.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- zna pojęcia: „ograniczona oraz pełna zdolność do czynności prawnych”, „pełnoletni”, „małoletni”, „nieletni”,
- wymienia akty prawne regulujące odpowiedzialność prawną nastolatka,
- uświadamia sobie jakie zachowania mogą stanowić czyny zabronione,
- zna uprawnienia oraz obowiązki wynikające z ograniczonej zdolności do czynności prawnych,
- zna skutki jakie może wywołać popełnienie czynów zabronionych,

Metody:

- ✓ projekcja filmu,
- ✓ miniwykład,
- ✓ quiz z wykorzystaniem telefonów komórkowych **alternatywnie zamiast QUIZU lub jako zadanie domowe**
- ✓ ćwiczenie *”Jaki czyn - taka kara”* - praca w 4 osobowych grupach.

Materiały dydaktyczne: film, kopie ćwiczenia *”Jaki czyn - Taka kara”*

PRZEBIEG LEKCJI:

1. **Przywitanie klasy i sprawdzenie obecności.**

2. **Wprowadzenie do tematu zajęć**

Prowadzący informuje, że podczas zajęć będzie poruszany temat praw i odpowiedzialności prawnej nastolatków. Prowadzący podkreśla, aby uczniowie zwrócili szczególną uwagę na konsekwencje prawne popełnienia czynów karalnych, obejrzeni uważnie prezentowany film i postarali się zapamiętać szczegóły, ponieważ w dalszej części lekcji będą proszeni o rozwiązanie quizu obejmującego zagadnienia poruszane w filmie.

3. **Prowadzący za pomocą rzutnika odtwarza film „Młódzież a prawo” (czas trwania 20 minut)**

4. Miniwykład - odpowiedzialność prawna nieletnich (czas trwania 5 minut)

Odpowiedzialność prawna nieletnich została uregulowana w Ustawie o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich z dnia 9 czerwca 2022r., która weszła w życie od 1 września 2022r. i ma na celu dążenie do przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich i stwarzania warunków powrotu do normalnego życia nieletnim, którzy popadli w konflikt z prawem bądź z zasadami współżycia społecznego. Ponadto ma na celu umacnianie funkcji opiekuńczo - wychowawczej i poczucie odpowiedzialności rodzin za wychowanie nieletnich. W Ustawie o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich znajdziemy sposób postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu **po ukończeniu lat 13, ale nie ukończyły lat 17**. Osoba, która popełniła czyn karalny po ukończeniu 17 roku życia, może odpowiadać jak osoba pełnoletnia na podstawie Kodeksu Karnego. Natomiast w stosunku do osób, które ukończyły już 10 rok życia może być prowadzone postępowanie w sprawach o demoralizację.

Pojęcie „nieletni” stosuje się do osób, które po ukończeniu lat 13, ale przed ukończeniem lat 17 popełniły czyn karalny oraz w stosunku do osób które ukończyły 10 rok życia i jest prowadzone w stosunku do nich postępowanie w sprawach o demoralizację.

Pojęcie „małoletni” jest zaś stosowane na gruncie prawa cywilnego np. w odniesieniu do odpowiedzialności odszkodowawczej i oznacza osobę, która nie ukończyła 18 roku życia.

Pojęcie „pełnoletni” jest stosowane do osób, które ukończyły 18 rok życia.

Pojęcie „demoralizacja” to określenie stosowane często w języku codziennym i prawie rodzinnym, odnoszące się do niepełnoletnich osób, których zachowanie w negatywny sposób odbiega od ogólnie przyjętych norm moralnych i społecznych.

5. Quiz - praca indywidualna (czas trwania 15 minut)

Prowadzący prosi uczniów, aby wyciągnęli telefony. Następnie przedstawia zasady realizacji quizu:

- test składa się z dziesięciu pytań jednokrotnego wyboru,
- uczniowie bez logowania wchodzą na stronę <https://wordwall.net/play/70505/154/942>

- maksymalny czas przewidziany na rozwiązanie quizu to 10 min.
- po 10 minutach nauczyciel podsumowuje przebieg ćwiczenia. Uczniowie zgłaszają, z jakimi pytaniami mieli największy problem.

6. **Ćwiczenie "Jaki czyn - taka kara" - praca w 4 osobowych grupach (czas trwania 15 minut)**

Prowadzący rozdaje każdej grupie kopie ćwiczenia i informuje uczniów, że ćwiczenie polega na wspólnej ocenie wagi czynu, a następnie udzieleniu odpowiedzi na pytanie:

„Zastosowanie jakich środków wychowawczych lub poprawczych, zawartych w Ustawie o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich lub kar zawartych w Kodeksie Karnym, uważacie za zasadne w stosunku do bohaterów 4 przedstawionych w materiale video?”:

Realizacja ćwiczenia:

- uczniowie dobierają się w 4 osobowe grupy, najlepiej z tymi, którzy siedzą najbliżej,
- mając na uwadze 4 kazusy ukazane na nagraniu video i ustalają zastosowanie jakich środków wychowawczych lub poprawczych byłoby zasadne w stosunku do 4 bohaterów (korzystają z treści Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz na podstawie Kodeksu karnego).

7. **Podsumowanie i zakończenie zajęć**

ĆWICZENIE „Jaki czyn - Taka kara” - zadanie do wykonania w 4 osobowych grupach

Przypomnijcie sobie 4 kazusy ukazane na nagraniu video i odpowiedzcie na pytanie:

Zastosowanie jakich środków wychowawczych lub poprawczych zawartych w Ustawie o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich lub kar zawartych w Kodeksie karnym uważacie za zasadne w stosunku do bohaterów 4 przedstawionych w materiale video kazusów ?

Przy udzielaniu odpowiedzi skorzystajcie z zawartego poniżej wyciągu z przepisów.

KAZUS I: Adam l.15, który dopuścił się w stosunku do Ewy czynu zabronionego polegającego na uporczywym nękanii i naruszaniu jej prywatności tzn. stalkingu.

.....
.....
.....

KAZUS II: Paweł l.14, który dopuścił się czynu zabronionego polegającego na kradzieży gry komputerowej

.....
.....
.....

KAZUS III: Basia l.17, która dopuściła się popełnienia czynu zabronionego polegającego na włamaniu się na profil na portalu społecznościowym Ani, kradzieży tożsamości Ani i podszywania się pod nią, znieśławienia poprzez rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji.

.....
.....
.....

KAZUS IV: Dominik l.15 i Mateusz l.15, którzy wdali się w bójkę w wyniku czego obaj ponieśli obrażenia ciała.

.....
.....
.....

WYCIĄG Z PRZEPISÓW PRAWA

Art.7 [Środki wychowawcze] - Ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich

Środkami wychowawczymi są:

- 1) upomnienie;
- 2) zobowiązanie do określonego postępowania, a zwłaszcza do naprawienia wyrządzonej szkody w całości albo w części, do zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, do wykonania prac społecznych, do przeproszenia pokrzywdzonego, do podjęcia nauki lub pracy, do uczestniczenia w odpowiednich zajęciach o charakterze wychowawczym, terapeutycznym, w szczególności terapii uzależnień, psychoterapii, psychoedukacji lub szkoleniowym, do powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, do

- powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub do zaniechania używania substancji psychoaktywnej;
- 3) nadzór odpowiedzialny rodziców albo opiekuna nieletniego;
 - 4) nadzór organizacji społecznej, w tym organizacji pozarządowej, której celem statutowym jest praca z nieletnimi o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, zapobieganie demoralizacji nieletnich lub pomoc w readaptacji społecznej nieletnich, pracodawcy albo osoby godnej zaufania udzielających poręczenia za nieletniego;
 - 5) nadzór kuratora sądowego;
 - 6) skierowanie do ośrodka kuratorskiego, a także do organizacji społecznej, w tym organizacji pozarządowej, lub instytucji zajmujących się pracą z nieletnimi o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, po uprzednim porozumieniu się z tą organizacją lub instytucją;
 - 7) zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów albo pojazdów określonego rodzaju;
 - 8) przepadek przedmiotów pochodzących z czynu zabronionego, przepadek przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia czynu zabronionego, przepadek równowartości przedmiotów pochodzących z czynu zabronionego lub przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia czynu zabronionego, przepadek przedmiotów, których wytwarzanie, posiadanie, obrót, przesyłanie, przenoszenie, przewóz lub przechowywanie jest zabronione, przepadek przedsiębiorstwa albo jego równowartości, przepadek korzyści majątkowej albo jej równowartości lub przepadek przedmiotów czynów zabronionych;
 - 9) umieszczenie w rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej, która ukończyła szkolenie przygotowujące do sprawowania opieki nad nieletnim, zwanej dalej „rodziną zastępczą zawodową”;
 - 10) umieszczenie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym;
 - 11) umieszczenie w okręgowym ośrodku wychowawczym.

Art. 32. [Katalog kar] - Kodeks karny

Karami są:

- 1) grzywna;
- 2) ograniczenie wolności;
- 3) pozbawienie wolności;
- 4) uchyłony;
- 5) dożywotnie pozbawienie wolności.

Art. 39. [Katalog środków karnych] - Kodeks karny

Środkami karnymi są:

- 1) pozbawienie praw publicznych;
- 2) zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej;
 - 2a) zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi;
 - 2aa) zakaz zajmowania stanowiska lub wykonywania zawodu lub pracy w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego, a także w spółkach prawa handlowego, w których Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego posiadają bezpośrednio lub pośrednio przez inne podmioty co najmniej 10% akcji lub udziałów;

- 2b) zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu;
- 2c) zakaz wstępu na imprezę masową;
- 2d) zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych;
- 2e) nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym;
- 3) zakaz prowadzenia pojazdów;
- 4) (uchylony)
- 5) (uchylony)
- 6) (uchylony)
- 7) świadczenie pieniężne;
- 8) podanie wyroku do publicznej wiadomości;
- 9) degradacja.